

Prof. zw. dr hab. Piotr Majer

Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Białymstoku

**PIOTR BOGDALSKI,
BEZPIECZEŃSTWO KADROWE POLICJI
NA PRZYKŁADZIE PRZESŁANEK DOBORU
DO SŁUŻBY**

**Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie,
Szczytno 2015, ss. 636.
ISBN 978-83-7462-462-6**

Policja jako formacja jest przedmiotem ciągle narastającego zainteresowania, w tym badawczego, którego podstawowym celem jest z jednej strony poznanie różnego rodzaju uwarunkowań związanych z jej działalnością, z drugiej sformułowanie na takiej podbudowie wniosków prowadzących do jej doskonalenia. Trzeba przyznać, że przygotowanie tego rodzaju wyczerpującej diagnozy jest rzeczą zarówno pracochłonną jak i czasochłonną. Stąd stosunkowo rzadko pojawiają się opracowania, które badany obszar działalności Policji ujmowałyby w sposób komplementarny, zarówno z punktu widzenia merytorycznego jak i metodologicznego. Wyodrębnienie w 2011 r. nauk o bezpieczeństwie, jako dyscypliny naukowej, tego rodzaju ambitnym i bardzo przydatnym przedsięwzięciem służy. Dowodem tego jest recenzowana praca przygotowana przez Autora dla potrzeb postępowania habilitacyjnego, które zakończył z pełnym powodzeniem. Jej podstawowym pro-

blemem badawczym jest tytułowe bezpieczeństwo kadrowe Policji, przy czym zostało ono powiązane tylko z jednym z elementów tzw. problematyki kadrowej, jakim jest proces naboru do służby w Policji.

Każdy czytelnik, a w tym szczególnie recenzent, musi odpowiedzieć na podstawowe pytanie, czy wyróżniony problem badawczy, a także sposób jego ujęcia – w tym wypadku poprzez zawężenie go do określonego etapu postępowania kadrowego, ma uzasadnienie, czy spełnia kryteria naukowości? Lektura pracy pozwala odpowiedzieć na to pytanie w pełni twierdząco.

P. Bogdalski nie jest naturalnie pierwszym autorem, którego uwagę przyciągnęły sprawy kadrowe Policji. Były one jednak zazwyczaj przedmiotem uwag o charakterze przyczynkarskim, analizującym z reguły konkretne decyzje kadrowe – indywidualne, bądź dotyczące formacji. W szerszym ujęciu analiza problemów kadrowych dotyczyła głównie przeszłości, czego dobrym przykładem jest praca R. Litwińskiego, *Korpus policji w II Rzeczypospolitej. Służba i życie prywatne*, opublikowana w 2007 r. Recenzowana praca odbiega od tego szablonu. Można wręcz stwierdzić, że jest pierwszym opracowaniem, w którym zgodnie z zasadami metodologii podjęto precyzyjnie zdefiniowany problem badawczy obejmujący określony etap postępowania kadrowego, którego celem – jak wyjaśnił sam Autor – było przeprowadzenie diagnozy procesu doboru do Policji oraz określenie jego wpływu na efektywność organizacyjną tej formacji (s. 8). Można stwierdzić, iż zakładany cel Autor w pełni zrealizował. Tym samym jego praca ma nie tylko wartość poznawczą, ale również użyteczną pozwalającą na dalsze racjonalizowanie postępowania kadrowego, nie tylko w tej formacji. Spostrzeżenia i wnioski Autora mogą a nawet powinny być więc wykorzystane w formacjach pokrewnych Policji, w których obowiązują zbliżone cele i zasady działalności.

Realizacja przez Autora wyżej wskazanego celu badawczego była możliwa dzięki spełnieniu kilku warunków. Na pierwszym miejscu wymienilibym bardzo szeroką bazę źródłową pracy. Została ona bowiem oparta na rozległej literaturze przedmiotu z kilku dyscyplin naukowych – historii, zarządzania, filozofii, socjologii, nauk prawnych, nauk o bezpieczeństwie; będąc bardziej wnikliwym, można byłoby wymienić jeszcze kilka innych dyscy-

plin. Co naturalne Autor nie ograniczył się do literatury rodzimej. Drugi znaczący zespół źródeł wykorzystanych w pracy to akty normatywne zarówno o charakterze źródeł prawa powszechnego, jak i różnego rodzaju uregulowań wewnętrznych. I w tym wypadku zauważyć trzeba dużą rozpiętość chronologiczną tych źródeł, bowiem analizie poddane zostały wytworzone w II RP, w okresie Polski Ludowej, jak i w III RP. Rozdział IX pracy oparty został z kolei na źródłach wywołanych przez Autora w postaci ankiety wypełnionej przez około 300 komendantów Policji, różnych szczebli. W pracy nie pominięto również źródeł w formie różnego rodzaju dokumentów, pozyskiwanych m.in. z Internetu. Można w konkluzji stwierdzić, iż do podstawy źródłowej pracy nie można sformułować żadnych zasadniczych zastrzeżeń.

Układ pracy nie budzi krytycznych uwag. Autor wyróżnił w niej 9 rozdziałów ułożonych z widocznym zamysłem. W trzech pierwszych przybliżył m.in. siatkę pojęciową terminów dla pracy podstawowych. Było to konieczne z metodologicznego punktu widzenia, bowiem terminy te w zdecydowanej większości są mało ostre, żeby nie powiedzieć wieloznaczne. Te i inne uwagi były przesłanką do uzasadnienia konieczności wyodrębnienia, jako pojęcia bezpieczeństwa kadrowego oraz nadania mu materialnej treści. Dwa kolejne rozdziały – IV i V, przedstawiają problemy kadrowe polskiej policji w ujęciu historycznym. Naturalną cezurą początkową tych zainteresowań jest odzyskanie przez Polskę państwowości w 1918 r. i utworzenie pierwszych formacji policyjnych. Stąd w rozdz. IV Autor poddał analizie zasady polityki kadrowej, ze szczególnym uwzględnieniem zasad naboru do służby, obowiązujące w okresie międzywojennym w Policji Państwowej, i w okresie Polski Ludowej w Milicji Obywatelskiej. Uwagi dotyczące innych formacji policyjnych istniejących w tym czasie są zdecydowanie mniej wyczerpujące, co nie jest mankamentem, jako że miały one charakter epizodyczny. Analizę Autora dotyczącą okresu Polski Ludowej przeczytałem ze szczególną uwagą wynikającą z osobistych zainteresowań badawczych. Mogę stwierdzić, że nie dostrzegłem w tym fragmencie jakichkolwiek uchybień. Wręcz przeciwnie, mogę wyrazić wyłącznie uznanie za trafność obserwacji, odpowiednią selekcję materiałów źródłowych oraz wnioski, odpowiadające badanej rzeczywistości.

Kolejne dwa rozdziały – VI i VII – są najbardziej istotne dla podjętego problemu badawczego, bowiem Autor odnosi się w nich do kluczowych kwestii dotyczących wpływu poszczególnych przesłanek doboru do służby na oczekiwaną skuteczność formacji, przy czym rozróżnia materialną treść przesłanek doborowych (rozdz. VI) oraz sposoby i metody ich weryfikacji (rozdz. VII).

Ostatnie dwa rozdziały mają znaczenie uzupełniające, przy czym są bardzo ciekawe poznawczo, i w pewnym stopniu weryfikujące, wcześniejsze ustalenia Autora. W rozdz. VIII przedstawił w ujęciu porównawczym przesłanki doboru do służby obowiązujące w 9 polskich formacjach ochronnych oraz w 28 europejskich formacjach policyjnych. Po dokonanej ich analizie zestawiał je w dwóch tabelach (7 i 8), pokazujących bardzo czytelnie, które z przesłanek można byłoby uznać za uniwersalne, a które mają znaczenie epizodyczne. Z kolei w rozdziale IX dokonał analizy ocen komendantów jednostek policyjnych dotyczących przesłanek doboru do służby, zestawiając je na kilku wykresach. I w tym wypadku oddają one czytelnie stanowisko kadry dowódczej Policji średniego szczebla w sprawie obowiązującej procedury rekrutowania do służby. Co interesujące badania te dowodzą, że w ich opinii: *„...obowiązujący katalog przesłanek rekrutacyjnych do służby w tej formacji, wykaz oraz kolejność etapów postępowania kwalifikacyjnego, a także wykaz przesłanek, które mają wpływ na skrócenie, odmowę wszczęcia albo odstąpienie od prowadzenia postępowania kwalifikacyjnego są optymalne, a ich ewentualne modyfikacje mogłyby mieć, co najwyżej, kosmetyczny charakter”* (s. 566). Autor naturalnie nie uległ tej ocenie, wyrażając przekonanie, że zasady rekrutacji nigdy nie przybiorą formy skończonej, w związku z czym będą ulegały nieustannej modyfikacji. Trudno się z tym nie zgodzić, a recenzowana praca powinna być w tym procesie bardzo istotnym i pomocnym narzędziem.